

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Quarta. De Sexto Præcepto Decalogi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

Resolutionem hujus pendere ex proximè dictis Conclusionè primâ. Nam Authores illi, qui homicidam pro vita hominis ad nullam restitutionem faciendam ex Iustitia teneri censent, consequenter in proposito idem docent. Et huic sententiæ favet textus L. ult. ff. De his, qui dejecerunt &c. ubi legitur: Cùm liberum hominis corpus laesum fuerit, Judex computet mercedes Medicis præstitas, cateraque impendia, quæ in curatione facta sunt: præterea operas, quibus caruit & cariturus est ob id, quòd inutilis factus est: cicatricum autem, & deformitatis nulla sit aestimatio, quia liberum corpus nullam recipit aestimationem. Hæc ibi.

Fundamenta negativæ sententiæ.

54. Hæc sententia probabilis est, tum ob allegatum textum Juris Civilis, additamque rationem; tum ob multiplicem Auctoritatem. Opposita tamen sententia est probabilior, ac fundamentis Doctoris tum Angelici, tum Subtilis, n. 49. relatis, conformior. Nam allegatus textus Juris præcipuè loquitur pro Foro externo, in quo negatur Actio pro cicatricibus; id est, nulli conceditur, Actionem instituere ad petendum aliquid in Foro externo pro cicatricibus, aut vitâ hominis: siquidem de ijs, quæ spectant ad Forum conscientia, Jus Civile minus fuit sollicitum, si cæteroque provideatur pacifica, & bonæ Reipublicæ gubernationi. Unde Lessius lib. 2. de just & jure cap. 9. dubit. 11. non obstante, quòd priorem sententiam amplexus sit, tandem num. 145. fateetur, pro damno vitæ, & pro injuria deberi satisfactionem quandam signis doloris, & petitione veniæ; imò interdum, saltem ex Charitate, & naturali æquitate, adesse obligationem ad aliquam pecuniariam satisfactionem, præsertim si hæredes sint pauperes.

Opposita sententia probabilior.

DISTINCTIO IV.

De Sexto Præcepto Decalogi.

QUÆSTIO I.

De Castitate, & opposito vitio Luxuriæ, ac utriusque speciebus.

1. Sexto Decalogi Præcepto, quod Exodi cap. 20. proponitur his verbis. Non machaberis, non solum prohibetur Adulterium, quod propriè Machia dicitur, verum etiam universa-

quæ hoc præcepto prohibentur, & licet

Aaaa z

licet

liter omnis illicitus concubitus, & inordinatus actus in materia venerea. Antequam autem foeditas, malitiâque hujus vitij explicetur, cum contraria juxta se posita magis elucescant, operæ præcium fore visum est, ipsius Castitatis naturam, excellentiamque declarare; quam admiratus Sapiens exclamando dixit, Sap. 4. *O quam pulchra est casta generatio cum claritate! Immortalis est enim memoria illius: quoniam apud Deum nota est, & apud homines.*

Castitas a-
gatur de
Castitate?

Castitas,
quid?

(a) Con-
formiter
dicitur
Tract. 7.

Dist. I.

n. 24.

Castitas alia
perfecta,
alia imper-
fecta,

2. CONCL. I. Castitas est species Temperantiæ, quæ moderatur inordinatum appetitum, usumque venereorum. Ita communis. (a) Sicut enim Abstinencia, & Sobrietas moderantur inordinatum appetitum & usum in esculentis, & poculentis; ita Castitas moderatur inordinatum appetitum venereorum.

3. CONCL. II. Castitas generatim alia est perfecta, alia imperfecta. *Perfecta* est, quæ ab omnibus voluptatibus carnis, tam licitis, quam illicitis, perpetuò abstinere proponit: unde hæc etiam affectum nuptiarum excludit. *Imperfecta* verò est, quæ ad tempus duntaxat id proponit, vel solum intendit ab illicitis abstinere, sed licitis moderatè uti, prout fit in Matrimonio.

Castitas ad-
huc triplex,

4. Deinde Castitas communiter dividitur in Conjugalem, Vidualem, ac Virginalem. Et de hisce tribus Castitatis speciebus mentionem faciens D. Augustinus, *lib. de Viduitate*, inquit: *Bona est pudicitia conjugalis, melior vidualis, & optima virginalis.* Item D. Hieronymus *cap. 13. in Mattheum, & lib. 1. contra Jovinianum*, ac alij, fructum centesimum assignant Virginibus; sexagesimum Viduis; & trigessimum honestis, piisque Conjugibus.

Conjugalis,

5. *Castitas conjugalis* est prædicta Castitas imperfecta, quæ delectationes tactus circa res venereas moderatur in conjugatis, ut debito & licito duntaxat modo admittantur: videlicet causâ prolis, aut vitandæ incontinentiæ, vel reddendi debitum; & hoc temporibus, ac locis congruis, modo naturali, non autem explendæ libidinis gratiâ. *Castitas vidualis* est, si post obitum alterius conjugis servatur perfecta Castitas. Tandem *Castitas virginalis* est ipsamet Virginitas: & hæc est absolutè perfecta Castitas, & omnium perfectissima; prout ostendit D. Apostolus

Vidualis, &

Virginalis,
quæ cæteris
est perfe-
ctior.

1. Corinth. 7. estque unanimis SS. Patrum sententia, ac novissimè definitum in Concilio Trid. *Sess. 24. can. 10. ibi: Si quis dixerit, statum conjugalem anteposendum esse statui virginitatis, vel calibatus;*

non esse melius ac beatus manere in virginitate, aut coelibatu, quam jun-
gi matrimonio, anathema sit. Concordant dicta num. preced.

6. Porro Virginitas describitur à S. Augustino lib. de S. Virgi-
ginitate, cap. 13, quod sit in carne corruptibili incorruptionis perpetue quid &
meditatio. Duo enim dicit Virginitas, integritatem videlicet quæ impor-
corporis, in tantum, ut nunquam in perpetuum consentiatur in-
carnis corruptionem; ac insuper propositum observandi inte-
gritatem illam in perpetuum. Unde verè Virgines non sunt
parvuli, quantumvis carne integri, quia hujusmodi propositum
non habent: neque adulti volentes aliquando nubere, eò quòd
propositum perpetuò servandi Virginitatem non habeant: nec
etiam illi, qui mentaliter consentiunt in rem veneream sine
opere subsecuto, ob rationem proximè dictam. Verùm in his
Virginitas amissa adhuc recuperabilis est per poenitentiam; ut
habet Summa Angelica §. Virginitas, & Sylvester ibidem num. 2. &
alij. Quamvis Lessius lib. 4. c. 2. num. 113. arbitretur, in talibus
non manere virtutem Virginitatis, eò quòd hæc dicat proposi-
tum perpetuò abstinendi à venereis: licet adhuc vulgò dicantur
Virgines, quia manet corporis integritas, adeoque status ille,
qui communiter vocatur Virginitas.

7. Additur notanter, in tantum, ut nunquam consentiatur in car-
nis corruptionem; qualis fit per fornicationem, aut pollutionem
voluntariam &c. Etenim nihil obest Virginitati, si claustra pu-
doris violenter infringantur per involuntariam pollutionem,
aut passivam oppressionem Virginis, si desit consensus hujus in
ipsam. Quinimò tunc locum habet illud S. Lucie, Virginis &
Martyris, dictum ad Palschadium Præfectum: Si invitam jufferis vio-
lari, Castitas mihi duplicabitur ad coronam.

8. CONCL. III. Castitati opponitur Luxuria, quæ est inor-
dinatus appetitus, vel usus venereorum. Ita communis. Et
istud, cæteroquin turpissimum vitium, est unum ex septem Pec-
catis Capitalibus (b) de quo rectè Doctor Angelicus 2. 2. q. 151. Et Tract.
art. 4. ad 3. dicit, quòd inter cætera Intemperantiæ vitia, præci-
pue sint exprobrabilia peccata venerea.

9. CONCL. IV. Species Luxuriæ sunt septem, videlicet sim-
plex Fornicatio, Adulterium, Incestus, Stuprum, Raptus, Sacrile-
gium, & Vitium contra naturam: quorum ultimum subdividi-
tur in Mollitiem, Bestialitatem, Sodomiam, ac Indebitum con-
cumbendi modum. Ita Mastrius disp. 15. Theol. Mor. n. 141. San-
nig dist. 2. de Temperantia, quaest. 3. num. 4. & alij: quamvis non-
nulli

nulli omittant Sacrilegium; id est, Sacrilegum concubitum à persona, vel cum persona per votum simplex, vel solemne Castitatis, aut susceptionem Ordinis sacri Deo sacrata commillum.

An omnes distinguantur in genere Luxuriæ?

10. Notat tamen Herincx *disp. 2. de Temperantia, quæst. 3. num. 19.* quòd propriè sola Fornicatio, & Vitium contra naturam, specie distinguantur in genere Luxuriæ. Nam cætera, quantum ad malitiam Luxuriæ, conveniunt cum Fornicatione, cui singula superaddunt specialem malitiam extra genus Luxuriæ; Adulterium quidem malitiam Injustitiæ, incestus malitiam contra Pietatem, Stuprum malitiam violentiæ, &c. In proposito de singulis (dempto Sacrilegio, de quo jam alibi (c) dictum) specialiter loquendo, sit

(c) Tract. 5. Dist. 3. n. 11, 14. & 15.

QUÆSTIO II.

De Fornicatione, Adulterio, & Stupro.

Fornicatio, XI. quid, & quàm grave peccatum?

CONCL. I. *Simplex Fornicatio est peccatum Luxuriæ, quo solutus cum soluta per carnalem commixtionem peccat. Ita communis. Et quidem Fornicationem esse peccatum mortale, de Fide est; & habetur ex illo ad Ephes. 5. Omnis fornicator, aut immundus, non habet hereditatem in regno Christi. & Dei. Et Galat. 5. Manifesta sunt autem opera carnis, qua sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria. &c. & his similia: qua prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur, & alibi.*

Fornicatio est intrinsecè mala.

12. Quinimò Fornicatio non solum est peccatum mortale ex prohibitione Legis Divinæ, sed etiam est intrinsecè mala, ipsique rectæ rationi dissona. Hinc quippe D. Apostolus *1. Corinth. 6.* pluribus rationibus demonstrat malitiam ejus: implicat autem, quòd malitia cujuscumque probetur argumentis petitis à ratione, nisi ejusmodi malitia sit dissona rationi. Accedit, quòd vagus concubitus, sive fornicarius, sit contra bonum prolis: nam ad educationem hominis non solum requiritur cura matris, à qua nutritur; sed multò magis cura patris, à quo est intruendus, & defendendus, atque in bonis tam interioribus, quàm exterioribus promovendus: ac proinde contra naturam hominis est, quòd utatur vago concubitu, utpote per quem tollitur certitudo prolis respectu patris & econtrà; prout optimè argumentatur Doctor Angelicus *2, 2. q. 154. art. 2.* Hinc meritò Innocen-

TIUS

tius XI. sequentem inter alias, ordine 48. Propositionem damnavit. Tam clarum videtur, fornicationem secundum se nullam involvere malitiam, & solum esse malam, quin interdicta, ut contrarium omnino rationi dissonum videatur.

13. Ad hanc Luxuriæ speciem reducitur *Concubinatus*: qui est Fornicatio continuata cum certa aliqua persona soluta, & cohabitatio cum illa. Estque peccatum grave, ac periculosum, eo quod hominem in continuo statu peccati mortalis detineat: quia Concubinarium, quamdiu Concubinam retinet, in continuo proposito, saltem virtuali, peccandi permanet; ut proinde de ejusmodi homine Concubinatio dici possit illud Job, cap. 15. *Bibit quasi aquam iniquitatem.* Unde Doctores communiter docent, Concubinarium, sicut & Meretricem, absolvi ordinariè non debere, nisi dimissâ prius concubinâ, eâque è domo ejectâ; alioquin enim non adesset in ipso firmum propositum emendationis, cum vellet perseverare in occasione proxima peccandi.

Concubinatus, quid, & quantaejus malitia?

14. Quæres, an Fornicatio cum sponsa alterius de futuro, addat specialem malitiam? Affirmant multi Doctores, sponsalia addere Fornicationi sponsi, aut saltem sponsæ, novam malitiam injustitiæ specie distinctam, & in Confessione necessariò explicandam. Econtrâ alij negant, & quidem probabiliùs, ut docet Matruius *disp. 11. Theol. Moral. num. 119.* Ratio hujus posterioris sententiæ est: quia per sponsalia de futuro nondum sponsus acquisivit jus in corpus sponsæ; hoc enim jus consequitur solum per Matrimonium de præsentibus.

Fornicatio cum sponsa alterius, an addat specialem malitiam?

15. Quæres ulterius, an peccatum carnale personæ Fidelis cum infideli, v. g. Judæa, vel Turcissâ, sit Fornicatio simplex, vel addat novam malitiam specie distinctam, & in Confessione necessariò aperiendam? Affirmat hoc posterius Sanchez *lib. 7 de Matrim. disp. 5.* cum nonnullis alijs, eo quod speciali ratione conjugium Fidelis cum Infideli fuerit prohibitum per Ecclesiam, videlicet ob motivum Religionis: & quia talia conjugia sunt damnosa tum Fideli, tum bonæ educationi prolis: atqui hæc eadem ratio militat in accessu fornicario; ergo. Negant econtrâ Azorius *part. 3. lib. 3 cap. 29.* Tamburinus, Diana, Filiucius, & alij: tum quia nullo jure probatur, malitiam illam esse specie distinctam: tum quia in Matrimonio est longè major conjunctio, quam in accessu fornicario; ergo non valet assumpta paritas.

Peccatum carnale fidelis cum infideli, an habeat malitiam specie distinctam?

16. CONCL. II. *Adulterium* est peccatum Luxuriæ, quo violatur fides conjugalis, & fit accessus ad alienum thorum. Con-

Adulteriũ, quid, & quomodo contingat?

tingit verò Adulterium tribus modis. I. Quando solutus miscetur carnaliter cum conjugata. II. Quando conjugatus cum soluta. III. Quando conjugatus cum conjugata. Et quidem primis duobus modis committitur Adulterium simplex; tertio autem modo duplex, necessario proinde in Confessione aperiendum: quia tunc duæ injuriæ committuntur in utriusque conjugem innocentem, ac fidem duplicem conjugalem, duplexque Sacramentum Matrimonij.

Adulterij
quanta ma-
litia, & quæ
ejus pœnæ?

17. Porro Adulterium esse peccatum mortale, certum est; unde specialiter hoc sexto Decalogi Præcepto dicitur: *Non mo-
chaberis.* Quinimò tanta ejus est malitia, ut ei secundum Leges Civiles pœna capitis statuatur, *l. Quamvis 30. C. Ad leg. Jul. de Adul-
terijs,* ibi: *Sacrilegos nuptiarum gladio puniri oportet:* juncto §. *Item lex
Julia. Instit. de Publicis Judicijs.* Quamvis Doctores velint, hanc pœnam non competere nisi pro Adulterio duplicato, sive formato (quale est, quod committitur à personis utrinque conjugatis) vel sæpius repetito, id est, de quo jam semel punitus est Reus: atque etiam hæc pœna in sæminis ob sexus fragilitatem mitigata fuerit *Auth. sed hodie. C. Ad leg. Jul. de Adul.* ubi inter alia statuatur, quod *hodie adultera verberata in Monasterium mittatur.*

Adulterium
est gravius
Fornicatione,
etiam
consentien-
te altero
conjugate.

18. Insuper certum est, Adulterium esse gravius peccatum simplici Fornicatione: quia præter communem Luxuriæ malitiam, quæ etiam datur in Fornicatione, continet novam & specialem injustitiam, atque injuriam, quæ infertur conjugati innocenti, cujus jus in corpus suæ consortis violatur, simulque Statui ac Sacramento Matrimonij. Et hoc intellige, etiam si alter conjunx consentiat in ejusmodi turpem actum: adhuc enim ob injuriam fidei conjugali, & Sacramento Matrimonij irrogatam, est Adulterium, & continet specialem malitiam. Unde Innocentius XI. hanc inter alias, ordine 50. Propositionem merito damnavit. *Copula cum conjugata, consentiente marito non est adulterium; adeoque sufficit in Confessione dicere, se esse fornicatum.*

Stuprum
varijs mo-
dis accipi-
tur.

19. CONCL. III. Stuprum tribus modis sumitur. Primo, pro omni concubitu legibus prohibito. Sic non tantum Defloratio virginis, sed etiam Adulterium, Incestus, & Sodomia, Stuprum dicitur. Quo modo Stuprum in Jure Civili quandoque sumitur; ut *l. Inter libros. ff. Ad legem Juliam de Adulterijs,* ibi: *Lex Julia stuprum, & adulterium promiscue appellat.* Et *l. Stuprum. ff. eod. ibi: Adulterium in nupta admittitur. Stuprum in vidua vel virgine, vel puero; cum concordantijs.* Deinde, & magis strictè, stuprum sumitur

mitur pro illicita defloratione virginis sub cura parentum existens; ut loquitur D. Thomas 2. 2. quest. 154. art. 6.

20. Tertio tandem, ac propriissime, Stuprum sumitur pro violenta virginis corruptione. Unde Stupratores, & corruptores virginum, proprie dicuntur illi, qui vim inferunt. Et sic propria ratio Stupri consistit in hoc, quod virginitati, seu claustru virginali vis inferatur: quare supra fornicationem addit injuriam gravem in puellam, cui per vim integritas corporis (quæ maximè æstimari solet, ac debet) adimitur. Sic Stuprum est gravissimum peccatum: quod etiam juxta Jus commune Cæsareum poenâ mortis plectitur, sive illa persona, cui vis illata est, sit virgo, sive corrupta, puta maritata, aut vidua, §. *Sin autem. Instit. de Publicis Judicijs*, & alibi: licet adhuc gravius puniatur in virgine, ob deflorationem.

Stuprum propriissime, quid, & quæ poena ejus?

QUÆSTIO III.

De obligatione Restitutionis ratione Stupri, & Adulterij.

21. **C**ONCL. I. Qui Virginem consentientem defloravit absque vi, vel fraude, aut promissione Matrimonij, corruptor in Foro conscientie ad nihil ei tenetur; quidquid sit de Juris humani dispositione, quæ ante sententiam Judicis non obligat. Ita Lessius lib. 2. cap. 10. dubit. 1. & 2. Matrius disp. 9. Theolog. Mor. num. 57. & alij. Ratio est: quia volenti non fit injuria, juxta Reg. 27. Juris in 6. ibi: *Scienti & consentienti, non fit injuria, neque dolus*. Quinimò tunc non committitur proprie Stuprum, cum absit vis; licet in sensu largiori Stuprum appellari possit.

Qui virginem consentientem defloravit, an teneatur ei ad restitutionem?

22. Et quamvis aliqui Doctores velint, in tali casu corruptorem teneri aliquid restituere parentibus, vel ijs, sub quorum cura est puella deflorata: eò quod & his videatur injuria, damnumque aliquod irrogatum; cum hac de causa cogantur augere dotem ad inveniendas filie æquè competentes nuptias, ac si violata nunquam fuisset. Alij tamen magis communiter, & probabiliter, id negant, ut notat citatus Matrius num. 58. dque tum ob rationem prædictam: tum quia puella habet liberum usum sui corporis; potestque absque parentum, vel curatorum injuria, nubere ad libitum, etiam minus æquali; ergo neque

Vel saltem parentibus eius?

¶¶¶

puel-

puella eis injuriam facit, neque deflorator, de puellæ ipsius consensu apponens impedimentum meliorum nuptiarum.

Quid pro
Foro exter-
no?

23. Dicitur in Conclusionem, in Foro conscientie. Nam in Foro externo virgo deflorata semper præsumitur seducta, nisi contrarium probetur. Lugo *disp. 12. de just. & jure, num. 3.* Et hinc deflorator obligatur ad restitutionem illam, quam Jura imponunt ijs, qui virginem seduxerunt; de quibus in Jure Canonico, *cap. 1. de Adulterijs*, sic statuitur: *Si seduxerit quis virginem nondum desponsatam, dormieritque cum illa, dotabit eam, & habebit uxorem. Si verò pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam juxta modum dotis, quam virgines accipere consueverunt.* Cæterum ante sententiam Judicis corruptor ad hoc non tenetur, si absque vi, vel fraude, virginem spontè consentientem defloravit.

Quid, si vi,
vel fraude
quis usuram
corporis à
virgine ex-
torfit?

24. CONCL. II. Nihilominus, qui vi, aut fraude usuram corporis à virgine extorfit, etsi absque promissione Matrimonij, tenetur eam vel Matrimonio sibi copulare, vel damnum aliunde reparare. Ita Lessius *loc. cit. num. 10.* Mastrius *num. 59.* Navarrus, & alij. Ratio est: quia tunc damnum per injuriam illatum est, ergo debet resarciri: hoc autem fit vel Matrimonio, vel damni æstimatione; ergo ad alterutrum horum tenetur, & quidem in Foro conscientie, atque ante sententiam Judicis.

Limitatio
hujus solu-
tionis.

25. Hoc tamen intelligendum est cum cit. Lessio, *num. 15.* & alijs, nisi puella talis postea æquè commodis potita sit nuptijs, ita ut nihil detrimenti acceperit: quia in tali casu deflorator non obligabitur eidem quidquam necessariò restituere, cum damnum nullum re ipsa sit secutum, præter ipsam pudicitie deflorationem, quæ irreparabilis est, & pretio non æstimanda. Et hoc plerumque contingit, quando defloratio virginis est occulta, nec coram hominibus manifestata.

Qui sub
promissione
matrimonij,
etiam fictâ
aliquam de-
floravit, te-
netur eam
ducere.

26. CONCL. III. Qui promittit conjugium, & eâ spe seu conditione usuram corporis impetravit, tenetur eam ducere, etiam si fictè promississet. Ita citati Authores. Ratio est: quia vel sincerè promittit corruptor Matrimonium, & tunc tenebitur vi promissionis; nam omne promissum cadit in debitum: vel fictè, & tunc tenebitur ratione injustæ deceptionis, atque subsecutæ læsionis.

Limitatur
hoc.

27. Excipe, nisi deflorator talia signa dederit, quibus famina sufficienter agnoscere potuit, promissioni subesse dolum; aut ipsam conditionis, seu itatûs inæqualitatem agnoscens, faci-

le suspicari potuit, illum simulatè solum nuptias promittere, ut ea fruereetur. Ratio hujus limitationis est: quia in tali casu ipsa non praesumitur decepta, sed fingere deceptionem, ac ex mera sua voluntate consensisse in actum turpem; unde corruptor in Foro conscientiae ad nihil ei tenetur, juxta dicta num. 21. & notat citatus Mastrius num. 62. cum alijs.

28. CONCL. IV. Quantum attinet ad obligationem restitutionis ex Adulterio proveniente: etsi Adulterium sit peccatum gravissimum, & contra Justitiam, eò quòd adulterans privet conjugem innocentem jure suo, quod habet in corpus ipsius: si tamen partus, aut aliud damnum non sit secutum, non tenetur conjunx adulterans pro hac injuria, conjugi innocenti illata, ad aliquam compensationem pecuniariam; sed sufficit satisfactio per signa doloris, aut veniae petitionem ab offenso, si eidem Adulterium conjugis innotescat. Quòd si injuria talis sit penitus occulta, hæc satisfactio locum non habet, sed sufficit seria poenitentia, & satisfactio coram Deo. Ita communis.

Partu non secuto, an conjunx adulterans tenetur quid restituere?

29. CONCL. V. Quòd si partus sit secutus, tenetur Adultera, quantum fieri potest sine famae dispendio, & vitæ periculo, procurare, ne legitimi hæredes, ac alter conjunx innocens, ratione hujus suppositæ illegitimæ prolis aliquod damnum patiantur. Ita Scotus in 4. dist. 15. quaest. 2. & communis aliorum. Ratio clara est: quia per educationem prolis adulterinæ minuitur substantia legitimorum filiorum, alteriusque conjugis innocentis: & si proles adulterina supervivat, atque cum legitimis filiis hæreditatem adire velit, multum illis rursus de sua portione detrahetur. Atqui horum omnium damnorum causa, est conjunx injustè supponens partum adulterinum: ergo ipsa ex Justitia tenetur laborare, ut hæc damna legitimis hæredibus non obveniant; aut, si eventura sunt, in alio refarciantur, sicque fiat debita restitutio, seu recompensatio damnorum illatorum.

Secuto partu tenetur Adultera damnum refarcire, quibus?

30. Quæres autem, quomodo hujusmodi restitutio, seu damnorum illatorum compensatio, fieri possit? Resp. A Doctoribus, & praesertim Scoto loc. cit. varios assignari modos, quorum principales sunt sequentes. I. Si conjunx adultera habeat bona paraphernalia, debet, quantum Jura permittunt, eadem relinquere legitimis filijs in compensationem damnorum illatorum: quod idem facere poterit ex dote sua. II. Tenetur diligentiam adhibere, ut ex labore suo lucrum capiat, sicque bona

Quibus modis id fieri possit?

filiorum legitimorum pro compensatione damnorum illatorum adaugere valeat. III. Debet solitos sumptus imminuere, quantum commodè potest spectatâ conditione itatûs, valetudinis, &c. ob eundem finem.

Non tenetur
Adultera
crimen suum
revelare.

31. CONCL. VI. Nihilominus Adultera non tenetur se prodere, aut crimen suum revelare ullo modo, neque in mortis articulo, neque per Confessarium; sed tenetur solum alijs modis jam enumeratis laborare, quantum potest, ut hæreditas relinquatur veris hæredibus, aut in alio compensetur. Ita communis. Ratio est: quia talis revelatio non potest fieri sine jactura famæ, atque honoris; imò nec facillè fieret sine periculo vitæ, aut aliorum incommodorum: atqui cum jactura famæ nemo tenetur restituere bona fortunæ, utpote quæ sunt ordinis inferioris.

Nec filius
tenetur cre-
dere matri,
asserenti, se
esse spurium.

32. Accedit, quòd talis revelatio plerumque sit inutilis, cum filius non teneatur credere matri suæ, asserenti, se esse spurium: tum ob præsumptionem, ac publicam opinionem, qua censetur esse legitimus filius, & natus ex Matrimonio: tum ob possessionem, in qua existit, nec proinde ex ea ejici potest, donec convincatur. Quinimò nonnulli Doctores, quos citat Fagnanus *cap. Cum esset. num. 130. de Testamentis*, & sequitur Menochius, *De Arbitrarijs Judicium, lib. 2. Cent. I. num. 28.* factum reputant filium, si credat matri, asserenti, eum ex Adulterio esse genitum.

Quid di-
cendum de
Adultero?

33. CONCL. VII. Loquendo nunc de Adultero, non tenetur is facillè credere mulieri adulteræ, dicenti, prolem natam esse suam. Ita Doctores passim. Ratio est: quia potest probabiliter, & prudenter præsumere, foeminam potius ex marito suo conceptisse, nisi de opposito constet; utputà quia maritus absuit, vel concurrant aliæ conjecturæ.

Quando, &
quomodo
ipse teneatur
ad resti-
tutionem?

34. Quòd si verò Adulter cognoscat, prolem esse suam, vel certè nullam habeat juitam causam dubitandi, tenetur & ipse ad restitutionem pro sua parte. Et quidem imprimis obligatur restituere, seu compensare ea, quæ impensa sunt in alimenta prolis à tertio anno ætatis, & deinceps: nam educatio prolis primo quidem triennio ad matrem pertinet, sequentibus autem annis ad patrem. (a) Deinde ejusmodi Adulter tenetur unà cum Adultera refarcire damnum, quod legitimis filijs ex illegitimi successionis obventurum est, etiamsi suo consilio non fuisset auctor suppositionis. Ratio est: quia Adulter iniquo facto suo unà cum

(a) *Ut
dictum su-
perius
Dist. 2.
n. 44.*

cum matre est causa damnorum filijs legitimis illatorum ; ergo unà cum ipsa tenetur ad restitutionem : eò præsertim, quia iniquo suo facto matrem coëgit, pro conservandâ suâ famâ prolem adulterinam supponere. Lessius lib. 2. de just. & jure, cap. 10. dubit. 6. cum communiore ; quamvis quoad hoc ultimum Sotus, Henriquez, & nonnulli alij oppositum teneant, loquendo de Adulteræ, qui non dedit Adulteræ consilium suppositionis.

Q U Æ S T I O IV.

De Incestu, & Raptu.

35. **C**ONCL. I. *Incestus* est peccatum Luxuriæ cum consanguinea, vel affine, intra gradus jure prohibitos commissum. Ita in re communis.

36. Porro Incestus est peccatum mortale, superaddens Luxuriæ specialem malitiam ; & quidem eò graviolem, quò gradus consanguinitatis, vel affinitatis, inter peccantes est propinquior. Ratio est : quia est contra reverentiam juri sanguinis debitam, ipsâque virtutem Pietatis. Unde ex instinctu naturali apud omnes Gentes damnatur concubitus cum consanguineis in linea ascendente, vel descendente, imò etiam in linea collateralis intra certos gradus : quamvis Jure Ecclesiastico extensa sit postmodum talis prohibitio usque ad quartum gradum consanguinitatis, & affinitatis ex copula licita, seu conjugali consurgentis ; vel si affinitas consurgat ex copula illicita, sive fornicaria, usque ad secundum gradum inclusivè, ex nova Constitutione Concilij Trid.

Sess. 24. de Reform. matrim. cap. 4.

37. Quæres, an Incestus inter diversos consanguinitatis, vel affinitatis gradus commissi, distinguantur specie ; adeò, ut ipse gradus consanguinitatis, vel affinitatis, sit necessariò in Confessione explicandus ? Resp. cum Mastro disp. 11. Theol. Mor. n. 122. tres esse diversas Doctorum sententias. Nam Navarrus, Valentia, Vasquez, & quidam alij volunt, omnes illos gradus specie distingui. Econtra Tamburinus, Cajetanus, Sotus, & Thomistæ passim volunt, omnes illos gradus, & Incestu in iisdem commissos, esse ejusdem speciei. Rationem dant : quia in ijs omnibus peccatur contra eandem Pietatis virtutem, & reverentiam juri sanguinis debitam ; & consequenter in ijs omnibus reperitur unâ specie difformitas, licet intra eandem speciem modò gravior, modò levior, juxta majorem, vel minorem gradum

Bbbb 3

duum

duum distantiam. Et hæc sententia tunc præcipue deservire poterit, quando pœnitens non poterit explicare gradum Incestus, quin Confessarius veniat in notitiam complices.

Sententia
probabilior.

38. Tertia sententia est media, videturque probabilior, ac in praxi communiter tenenda. Hæc in primis admittit, quod Incestus cum consanguinea specie differat ab Incestu cum affine in eodem gradu: ista enim vincula specie differunt. *Lessius lib. 4. de just. & jure, cap. 3. n. 79.* Deinde eadem sententia docet, Incestum commissum cum consanguinea in linea recta, ut puta cum matre, vel avia, specie distingui ab Incestu cum aliqua in linea collateralis commisso, v. g. cum sorore, vel consobrina: nam nullo unquam casu licet congressus cum consanguinea in linea ascendente, secus in collateralis. Tandem dicta sententia docet, etiam Incestum in primo gradu consanguinitatis lineæ lateralis, respectu remotiorum esse specie distinctum: quem proinde, sicut & primum gradum affinitatis, plerique Doctores in Confessione exprimendum putant. Ratio horum est: quia longè alia reverentia debita est matri, quàm sorori; & consequenter immanior censetur esse Incestus cum matre commissus: prout hoc ipsum natura dicitur, à tali coitu plùs, quàm ab alio abhorrens. Idem dicendum respectu sororis in ordine ad alios remotiores gradus.

Raptus,
quid?

39. CONCL. II. *Raptus* hoc loco propriè dicitur, cum persona aliqua invita, vel resistente ejus parentibus, aut illis, sub quorum curâ est, abducitur per vim ad libidinem explendam, vel ad Matrimonium contrahendum. Ita desumitur ex *c. Lexilla. 36. q. 1. & c. Si quis virginem. 36. q. 2.* juncto Concilio Trid. *Sess. 24. de Reformat. Matr. cap. 6.*

Ad Raptum
tria requi-
runtur;
quæ?

40. Colligitur proinde, ad Raptum propriè dictum tria requiri. I. Abductio personæ raptæ à domo sua, vel paterna, eisque in aliena detentio: unde Raptus non committitur ab eo, qui virginem in domo paterna repertam ibidem violat, aut vi opprimit, sed id potius erit Stuprum. II. Requiritur, ut abductio illa fiat causâ libidinis, vel Matrimonij contrahendi: in quo casu Raptus est impedimentum dirimens Matrimonij, ex Constitutione nova Concilij Tridentini *cit. cap. 6.* III. Requiritur vis illata: unde, quando nulla vis infertur fæminæ, sed ipsa spontè consentit, & inscijs parentibus cum amasio discedit, propriè Raptus non est, sed fuga voluntaria.

41. Ra.

41. Raptus igitur inter species Luxuriæ merito reponitur, ratione intentionis pertinentis ad Luxuriam; quia nempe libidinis causâ fit. Quamvis simul aliam malitiam contra Justiciam includat, qua vis infertur vel puellæ, vel parentibus, aut curatoribus ejus. Quæ ejus malitia?

42. Unde merito graves pœnæ utroque Jure in Raptores sunt constitutæ; videlicet de Jure Civili pœna capitis, *l. un. C. de Raptu virginum*: de Jure Canonico autem publica pœnitentia, & ut Raptor sine spe conjugij maneat, *c. Raptor. & c. Statutum. 27. q. 2.* His novissimè Concilium Trident. *Sess. 24. de Refor. Matr. cap. 6.* alias pœnas addidit; videlicet pœnam excommunicationis à Rapitore, & omnibus illi consilium, auxilium, aut favorem præbentibus, ipso jure incurrendam, perpetuæque infamiæ; & quod inter Raptores & Rapram, quamdiu hæc in potestate Raptoris manserit, nullum possit consistere Matrimonium. Quæ pœnæ in Raptores constitutæ?

QUÆSTIO V.

De prima specie Peccati contra naturam, quæ est Mollities.

43. **P**eccatum contra naturam, quod est vitium inter cæteras Luxuriæ species gravissimum, est actus Luxuriæ, ex quo non potest sequi humana generatio: sive, quo pervertitur ordo à natura præscriptus, ita ut conceptio fieri nequeat. Porro hujusmodi vitium dividitur in quatuor species, videlicet in Mollitiem, Bestialitatem, Sodomiam, & Indebitum concubendi modum; de quibus singillatim in hac, & sequenti Quæstione. Peccatum contra naturam, quid, & quæ species ejus?

44. **CONCL. I.** Mollities, quæ alio nomine ab Apostolo *2. Corinth. 12. & Galat. 5.* vocatur *Immunditia*, est peccatum contra naturam, per quod voluntariè Pollutio quæritur extra concubitum. Hæc est peccatum mortale, quando perfectè voluntaria existit, cum sit contra ordinem naturæ, & generationis; atque excludit à regno Dei, juxta illud *1. Corinth. 6. Molles regnum Dei non possidebunt.* Et cit. *cap. 5. ad Galat. Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt, Fornicatio, Immunditia, Impudicitia, Luxuria &c. Quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum DEI non consequentur.* Mollities, seu Immunditia, quid, & quale peccatum?

45. **CONCL.**

Mollities est
intrinsecè
mala, & in
nullo casu
licita.

45. CONCL. II. Mollities est intrinsecè mala, adeò ut nunquam quovis prætextu, etiam sedandæ tentationis (nam hoc est succumbere) vel tuendæ sanitatis causâ, licitum sit procurare Pollutionem; neque Medicus possit præbere medicinam eo fine, ut naturam ad eam concitet. Ita communis. Nam voluntaria illa emissio seminis humani est contra primum finem, ob quem à natura est institutum. Et si semel licitum esset, ex tali prætextu procurare Pollutionem, ob naturalem delectabilitatem, & passim prætextum ejusmodi motivum, via facilissima huic foeditati aperiretur, *immutando naturalem usum in eum usum, qui est contra naturam*, Rom. cap. 1. cum maxima jactura generationis humanæ. Hinc meritò Innocentius XI. sequentem inter alias, ordine 49. Propositionem damnavit: *Mollities jure natura prohibita non est: unde si DEUS eam non interdixisset, sæpe esset bona, & aliquando obligatoria.*

Non licet
Medicis,
media applicare
infirmis ad
eam procurandam.
Quid de
alijs pharmacis?

46. Et hinc, quantum attinet alteram partem Conclusionis, media huc præcisè tendentia suadere, vel applicare infirmis, gravissimè prohibetur Medicis c. *Cum infirmitas. §. fin. de Pœnit. & remission. ibi: Ceterum cum anima sit multo pretiosior corpore, sub interminatione anathematis prohibemus, ne quis Medicorum pro corporali salute aliquid agrotis suadeat, quod in periculum animæ convertatur.*

47. Dicitur notanter in Conclusionem, *præbere medicinam eo fine, ut naturam ad eam concitet.* Nam dare pharmaca, quibus semen in sanguinem, vel alium humorem resolvatur, culpâ vacat; ut notant Bonacina tom. 1. *quest. 4. de Matrimonio punct. 10. num. 12.* Sanchez, & alij. Deinde, licet fortè semen, si corporis sanitati officere cœperit, detrahi possit medicamento cathartico (eo modo, quo bilis, pituita, & melancholia absque libidinis sensu) tamen non potest pelli eo actu & impetu, quem natura fecit illi proprium, neque hoc fine à Medicis pharmacum præscribi: quia hic solius prolis causâ à natura institutus est, & alioquin procuraretur pollutio. Lessius lib. 4. cap. 3. num. 96.

Solutio
notabilis
in
Rantia.

48. Nec obstat, quòd licita sit emissio sanguinis, imò & amputatio manus ad vitæ conservationem. Resp. enim negando paritatem. Quia semen est institutum ad propagationem speciei, unde nec ejus usus aliter licitus, nisi ob dictum finem in legitimo Matrimonio: at sanguis, manus &c. sunt ordinata ad conservationem, & functiones individui: unde non mirum,

rum, quòd ob eius conservationem expelli, vel refecari possint, cum bonum totius præferendum sit bono partis. Accedit, quòd in illius emissionem subsit delectatio naturaliter confurgens, inductiva ad mala in Conclusionem allata: scilicet in emissionem sanguinis, aut amputationem manuum.

49. CONCL. III. Omnes Pollutiones secundum se spectatae sunt ejusdem speciei. Ita Azorius *part. 3. lib. 3. cap. 21.* Bonacina *loc. cit. n. 15.* & alij. Ratio est: quia habent eandem deformitatem, & contrarietatem cum recta ratione.

Omnes pollutiones sunt ejusdem speciei.

50. Dicitur, secundum se spectata. Quia per accidens possunt conjugari alia malitia specie distincta: nam si polluit se persona voto Castitatis obstricta, additur nova malitia Sacrilegij: si conjugatus, nova malitia contra Castitatem conjugalem, bonumque Matrimonij: si cum imaginatione, seu desiderio peccandi cum hac vel illa persona soluta, conjugata, voto Castitatis obstricta &c. alia specie distincta turpitudine, juxta qualitatem personae illicitè concupitæ. Et hoc ipsum erit dicendum, si istud peccatum extra concubitum committatur à pluribus personis, unà adjuvante alteram: nam etiam tunc exprimenda in Confessione erit qualitas personae complicitis, utpote cujus peccato quis cooperatur, vel eam ad hoc induxit.

Per accidens tamen eis conjugari possunt alia specie malitiae.

51. CONCL. IV. Pollutio indirectè voluntaria, hoc est, illa, quae prævidetur secutura ex positione alicujus causae, quae evitari possit ac debeat, pariter est peccatum mortale. Ita communis. Sic fit, quando quis, prævisâ ejusmodi foeditate secutura, vacat tactibus luxuriosis, verbis obscænis, aspectibus impudicis, curiosæ obscænorum lectioni, & hujusmodi, quae sunt causa propinqua illius, & ex natura sua talis turpitudinis excitativa. Ratio est: quia in talem causam consentiens, hoc ipso in effectum inde connaturaliter secuturum consentire convincitur.

Pollutio indirectè voluntaria, est peccatum mortale.

52. Dicitur in Conclusionem, qua prævidetur secutura. Nam si operans nullo modo adverterit ad periculum secuturi effectus pravi, tunc ejusmodi effectus, utputa Pollutio, neque in se, neque in sua causa censetur voluntarius, utpote nullo modo prævisus.

Secus, si ea non fuit prævisâ.

53. Et additur, ex positione causae, quae evitari possit ac debeat. Nam quando ejusmodi actio cæteroquin licita est, & necessaria, vel utilis, ac proinde non adest obligatio eam evitandi, effectus inde sequens secluso alio consensu non imputatur ad culpam, prout jam superius (b) dictum. Hinc Parochus, imò & alius

Alia limitationes.

(b) Tract. 1. Dist. 1. n. 12. & 13.

Confessarius ex officio non obligatus, potest excipere Confessiones, Chyrurgus vel Medicus tangere partes fæminæ indigentis curâ, aut studere rebus medicis, ac huiusmodi, non obitante præviso periculo Pollutionis secururæ; dummodò hanc minimè intendat, neque in eam consentiat. Similiter expertus se pollui ex equitatione absque periculo consensus, non tenetur pedester ire. Ratio generalis est: quia talia vel fiunt ex officio, aut Charitate erga Proximum, vel saltem sunt utilia operanti, & cæteroquin honesta & licita, neque causa per se & sua parte naturâ talis fœlicitatis; unde operans censetur potius pati Pollutionem, quàm agere, dummodò (ut dictum) absit consensus, & periculum consentiendi in eam. Sanchez *lib. 9. de Matr. disp. 45. n. 7. & seqq.* Azorius *cit. cap. 23. q. 4. & 5.* Lessius, Bonacina, & communis.

An sit licitum desiderare pollutionem?

54. Quæres, an licitum sit desiderare, vel delectari de Pollutione naturaliter secuta? Resp. I. Illicitum est, eam desiderare, vel de ipsâ jam secutâ gaudere ob delectationem; neque ullo modo fas est, ipsam procurare, aut ad eam activè cooperari, vel quidpiam facere eo fine, ut eveniat. Ita omnes Doctores: nam consensus in eam, cooperatio, vel intentio, jam foret peccatum mortale.

Aut simplici affectu de ea naturaliter secuta gaudere?

55. Resp. II. Nihilominùs simplici affectu, & sine ulla procuratione, ob finem honestum, v.g. sedandæ tentationis, vel sanitatis ergò, desiderare, ut pollutio naturaliter eveniat, aut de ea naturaliter secuta gaudere, multi Doctores non illicitum censent; ut Lessius *cit. cap. 3. num. 105.* Navarrus *cap. 16. Man. n. 7.* Layman *lib. 3. sect. 4. n. 17.* & alij. Qui tamen rectè addunt, ejusmodi simplex desiderium, vel gaudium, indicare imperfectum Castitatis affectum: nam Viri perfecti, ob amorem puritatis, & timorem consentiendi in carnalem delectationem, vel maximè abhorrent ab omni, quamvis naturaliter eveniente, carnis impuritate.

Distillatio, quomodo differat à pollutione?

56. Quæres ulterius, an quæ hæctenus dicta sunt de Pollutione, etiam locum habeant in Distillatione? Ubi notandum ex Gersone *part. 2. tract. de pollut.* D. Thoma, Sanchez, & alijs, quòd è corpore humano per meatus membrorum pudendorum præter urinam, verùmque semen, procedat humor quoddammodò medius, qui potest vocari salivalis, vel spualis. Et hic quidem ab humore feminali non ita facilè secernitur, propter similitudinem coloris, infectionem, carnisque commotionem, quæ

quæ aliquando ipsum comitatur : differt tamen præ cæteris in hoc, quòd faciliùs fluat, nec cum tanta carnis commotione, sicuti seminalis. & quandoque imperceptibiliter, ac sine ulla carnis commotione. Hoc prænotato,

57. Resp. Quando Distillatio accidit absque ulla carnis commotione, de ea non est curandum, cum sit veluti quidam sudor fluens : secùs est, quando ipsa fit cum magna carnis commotione. Ita Sanchez *cit. disp. 45. n. 2. & n. 31.* Bonacina *punct. 10. n.* in Distillatione ?
13. & alij. Ratio posterioris partis est : quia ejusmodi commotio spirituum est notabiliter turpis, & veluti inchoata Pollutio ; erga si est voluntaria, etiam Distillatio erit mortalis ob ejusmodi delectationem veneream. De hac proinde erunt applicanda hæcenus dicta, non verò de ea, quæ contingit absque commotione carnali.

QUÆSTIO VI.

De cæteris speciebus Peccati contra naturam.

58. **C**ONCL. I. *Bestialitas*, quæ est secunda species Peccati contra naturam, tunc committitur, quando concubitus quis cum re animata non ejusdem speciei cum homine. Hoc peccatum est gravissimum, atque in Foro etiam Sæculari poenâ mortis, & combustionis merito punitur. Bestialitas, quid?

59. Cæterùm istud Peccatum contra naturam non variatur specie ex eo, quòd committatur cum animalibus specie distinctis, utputà ove, equa, cane &c. Omnia enim conveniunt in hac una ratione, quòd non sint ejusdem speciei cum homine : malitia autem Bestialitatis consistit in hoc, quòd non servetur eadem species, & natura. Filliucius *tract. 30. cap. 8. num. 161.* & alij communiter. Non variatur specie ob diversitatem bestiarum.

60. Quæres, an concubitus cum dæmone sit species Bestialitatis ? Resp. cum cit. Filliucio, & alijs, peccatum cum dæmone assumente formam hominis, maris, vel foeminae, aut alicujus belluæ, semper dici Peccatum Bestialitatis (quia etiam dæmon est diversæ speciei ab homine) sed ultra hanc peccati malitiam etiam superaddere vitium Irreligiositatis, & Superstitionis, ob societatem cum dæmone habitam in illo actu venereo. Addendum etiam cum citato Authore *num. 162.* quantum est ex parte affectûs, talia peccata posse esse diversæ speciei : nam si quis Concubitus cum dæmone, quale peccatum?

cum dæmone coëat in forma mulieris affectu fornicario, adulterino, vel incestuoso, erit præter peccatum Bestialitatis, & Superstitionis, etiam peccatum Fornicationis, Adulterij, vel Incestus, ratione illius pravi affectus, atque voluntatis, quam habet.

Sodomia,
quid?

61. CONCL. II. *Sodomia* est Peccatum contra naturam, quo ex affectu ad indebitum sexum vir concumbit cum viro, vel foemina cum foemina. Ita D. Thomas, 2. 2. *quest. 154. art. 11.* & alij.

Sodomita-
rum poenæ.

62. Hoc peccatum est gravissimum, atque in cælum clamans, *Gen. 19.* ob quod Sodoma & Gomorrha, cum finitimis civitatibus, cœlesti igne vindice conflagrârunt. Hinc Jure quoque Civili tanti sceleris Rei igne concremantur: ac Jure Canonico olim Laici excommunicabantur, Clerici verò deponabantur, & in Monasterium detrudebantur. Nunc verò, quod atinet Clericos, juxta Bullam B. Pij V. quæ incipit, *Horrendum illud scelus* (& habetur tom. 2. Bullarij Romani, *Constit. 72. dicti Pont.*)

(c) *Juxta dicta*

Tract. 2.

Dist. 2. n.

40. & seq.

Indebitus

coacumbendi

modus,

quid?

quale pec-

catum præ-

posterus co-

itus inter

conjuges?

63. CONCL. III. Ultima species Peccati contra naturam, five *Indebitus concumbendi modus*, est peccatum contra naturam, per quod vir concumbit cum foemina modo indebito, ita ut impediatur generatio. Ita Filliucius *loc. cit. n. 156.* & alij.

64. Dicitur nocenter, *ita ut impediatur generatio*: nam alioquin in rigore non erit Peccatum contra naturam, cum ei non conveniat definitio *num. 43.* data. Hinc secluso hoc, ac etiam periculo impediendi generationem, præposterus coitus inter conjuges peccatum mortale non est: ordinariè tamen est peccatum veniale, & quidem grave in suo genere; nisi aliqua necessitas excuset, utputà quia mulier est prægnans, vel quia corporis dispositio propter pinguedinem aliter fieri non patitur. Et hinc conjuges sic congregantes extra casum necessitatis, graviter reprehendendi sunt ob periculum impediendæ generationis. *Mastrius disp. 11. Theol. Mor. n. 135.* Filliucius, Bonacina, & alij. Verùm occasione prædictorum

65. Quæ-

65. Quæritur I. An prædicta quatuor Peccata contra naturam distinguantur specie in genere moris? Resp. affirmativè, cum Maltrio *loc. cit. num. 137. ac seqq.* & communi. Ratio est: quia licet opponantur eidem virtuti Castitatis, tamen ipsi opponuntur secundum diversam specie rectitudinem. Et hinc diversam difformitatem, atque dilonantiam cum recta ratione continet Bestialitas, & Sodomia, quàm simplex Pollutio.

66. Nec obitat, quòd omnia hæc sint Peccata contra naturam. Resp. enim, Peccatum contra naturam esse genus respectu dictarum quatuor specierum: alioquin enim, nili intercederet ejusmodi distinctio specifica in genere moris, sequeretur, quòd si quis semel habuisset Pollutionem, semel commisisset Bestialitatem, & semel Sodomiam, satisfaceret in confessione, dicendo: *Ter peccavi contra naturam*: quod est contra communem sensum Doctorum. Accedit Decretum Alexandri VII. hanc inter alias, ordine 24. Propositionem damnantis: *Molities, sodomia, & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infima, ideoque sufficit dicere in Confessione, se procurasse pollutionem.*

67. Quæritur II. An plures Luxuriæ species, necessariò in Confessione explicandæ, quandoque in eodem actu concurrant? Resp. cum Scoto *Quodlib. 1. s. 8. de primo.* & Doctoribus communiter, affirmativè. Sic enim peccatum carnis à Clerico in Sacris constituto, vel alio habente votum Castitatis, cum consanguinea sua conjugata commissum unà cum effusione seminis, præter reatum Adulterij continet malitiam specie distinctam Sacrilegij, atque Incestus, & Peccati contra naturam. Idem contingere potest in desiderijs illicitis, & carnalibus: sic quippe voto Castitatis obstrictus, ac seipsum voluntariè polluens cum imaginatione, atque affectu ad personam conjugatam sibi consanguineam, præter malitiam Peccati contra naturam, & Sacrilegij, etiam ob pravam illam concupiscentiam internam, desideriumque carnale, contrahit malitiam Incestus, atque Adulterij, necessariò in Confessione aperiendam, utpote circumstantiam speciem mutantem: & idem dicendum de similibus.

Q U Æ S T I O VII.

De Impudicitia, hoc est, de osculis, tactibus, aspectibusque impudicis; & an detur levitas materiæ in re venerea?

68. **A**Dvertendum, quòd Impudicitia sit circa oscula, tactus, & alios actus circumstantes actum venereum, prout notat D. Thomas 2. 2. q. 154. art. 1. ad 5. de hac loquitur Apostolus ad Galat. 5. *Manifesta sunt autem opera carnis, quæ sunt, fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria &c. Quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.* Quod ut melius intelligatur, sic

Impudicitia est circa oscula, tactus &c. venereos.

Oscula, tactus, &c. impudici, quæ peccatum inter solutos?

Præparatoria Stupri, quæ?

Quid de oculis, & amplexibus causâ amicitia?

69. **CONCL. I.** Certum est, quòd oscula, tactus, & amplexus impudici, id est, habiti causâ delectationis venereæ, & sensibilis ex commotione spirituum generationi deservientium consurgentis, inter personas solutas sint peccata mortalia. Ita Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 46. num. 7. & communis aliorum; idque patet ex cit. textu D. Pauli ad Galat. 5. cum concordantijs. Ratio est: quia ejusmodi oscula, tactus & amplexus impudici, suapte naturâ ordinantur ad copulam carnalem, ad eamque proximè disponunt ob vehementem corporis, spirituumque generationi deservientium commotionem, & hoc ipso sunt pollutio aliqua inchoata; ergo. Hinc Glossa in l. *Quod ait. ff. Ad legem Juliam de Adulterijs*, præparatoria Stupri refert his verbis:

Visus, alloquium, tactus, post oscula, factum.

Concordat Decretum Alexandri VII. inter alias Propositiones etiam hanc, ordine 40. damnantis: *Est probabilis opinio, quæ dicit, esse tantum veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensûs ulterioris, & pollutionis.*

70. Dicitur notanter in Conclusionem, *impudici, id est, habiti causâ delectationis venereæ.* Nam si oscula, vel amplexus fiant causâ amicitia secundum morem patriæ, communiter excusantur à peccato: quia oscula, vel tactus de se non sunt intrinsecè mali, sed indifferentes: simulque hic fiunt ex honesto fine, nimirum in signum mutua benevolentia, pacis, & debiti obsequii. Nec obstat, quòd inde consurgat quandoque motus inordinatus sensualitatis: dummodò is insurgens reprimatur, neque ei præbeatur

tur

cur assensus; nam alioquin ejusmodi prava complacentia foret peccaminosa.

71. Deinde si tactus, amplexus, vel oscula, solum habentur ex joco, vel quadam animi levitate, aut alia consimili ratione, non vero causa delectationis venerent, per se loquendo non excedunt culpam venialem. Layman lib. 3. sect. 4. num. 10. citans communem Doctorum. Quamvis recte idem post Sanchez loc. cit. num. 11. hinc excipiat tactus valde turpes & impudicos, ut puta partium vicinarum verendis, vel ipsarum verendarum: nam hi, si fiant absque necessitate (quod additur propter dicenda num. seq.) inter personas diversi sexus, non excusantur a mortali; cum ex natura rei ad delectationem veneream tendant, eamque valde excitent.

Vel tactibus ex joco, aut levitate habitis?

72. Rursum si tactus in quacunque parte corporis, sive proprii, sive alieni, fiat causa medendi, aut alia necessaria, vel iusta, secluso alio pravo affectu, nullum est peccatum: cum talis contactus, utpote ex charitate ordinatus, vel alio iusto motivo procedens, sit consentaneus rectae rationi. Notat tamen Lessius cit. lib. 4. cap. 3. num. 60. post Navarrum c. Si cui. num. 13. de poenit. dist. 1. quod mulier, praesertim virgo, non teneatur tale genus medicandi in partibus secretioribus admittere: tum quia mens casta a tali curatione, non minus, quam a morbo abhorret: tum quia nemo tenetur admittere id, cui est conjunctum periculum motus pravi, aut delectationis carnalis.

Sive ex causa iusta, v.g. medendi, factis?

An foemina teneatur tale genus medendi admittere?

73. Ex eadem causa necessitatis excusatur tactus, seu frictio propriorum pudendorum ad sedandum pruritus, in illis partibus quandoque vehementius consurgentem. Imo Layman cit. sect. 4. num. 13. post Sanchez, & Petrus Marchantius in Resolutionibus, ad tomum 3. Tribunalis additis, Casu 3. post Sancium, & Villalobum existimant, non esse peccati damnandum, qui ejusmodi molestissimum pruritus fricatione sedare conatur, quamvis cum periculo pollutionis, dummodo non subsit periculum consensu in istam.

Quid de fricatione pudendorum?

74. Additur insuper in Conclusionem, inter personas solutas. Inprimis enim conveniunt Doctores, conjugibus ejusmodi tactus esse licitos, si ad copulam conjugalem referantur, utpote ad quam licite se excitant. Deinde tactus, oscula, & aspectus ejusmodi inter conjuges, si fiant causa solius voluptatis, sunt quidem culpabiles, sed non mortaliter, etiamsi capiantur ob delectationem.

Tactus, & aspectus impudici inter conjuges, an, & quale peccatum?

Etatio-

Stationem absque intentione copulæ conjugalis : quia Matrimonium eos cohonestat, ac defectus debiti finis non est mortalis. Inellige, dummodò absit periculum pollutionis : nam alioquin à mortali non excusarentur. Bonacina *tom. 41. quest. 4. de Matrim. punct. 9. n. 6.* Sanchez, Lessius, Layman, Maltrius, & alij communiter.

Num liceat
inter Spon-
sos de futu-
ro ?

75. Num autem inter Sponfos de futuro liceant tactus, & oscula, alia difficultas est. Et quidem tactus impudicos inter Sponfos non excusari à mortali, passim fatentur Doctores, eò quòd hi proximè disponant ad copulam, quæ non est illis licita. Quòd si oscula, & amplexus de se non sint impudici, simulque fiant absque fine veneræ delectationis, sed intuitu honesti amoris, benevolentix, aut necessitudinis, culpâ vacant. Navarrus *cap. 14. Manual. n. 19.* & sequitur ex dictis *n. 70.*

Aut tactus
in partibus
honestis
causâ dele-
stationis
sensitivæ ?

76. Verùm loquendo de huiusmodi tactibus, qui post Sponsalia absoluta fiunt causâ delectationis sensitivæ in partibus cæteroquin honestis, variant Doctores. Et quidem Navarrus *loc. cit. n. 12.* Layman *n. 11.* Cajetanus, Sà, pluresque alij, eos excusant à mortali, dummodò non subsit periculum pollutionis, vel consensûs in actum turpem : quia (inquiunt) Sponsalia sunt initium, seu prævia dispositio Matrimonij ; & sic hos actus reddunt licitos, si absit periculum pollutionis, vel ulterioris consensûs : quamvis ejusmodi periculum, aut ipsos tactus impudicos, præsertim si Sponsi soli absque arbitris conversantur, spectatâ fragilitate humanâ rarò abesse, ultrò fateantur. Oppositum tenent Henriquez, Rebellus, & quidam alij, quorum sententiam tutiorem, & probabiliorem censet Bonacina *loc. cit. n. 6.* & Maltrius *diss. 11. n. 142.* Ratio hujus posterioris sententiæ est : quia hæc delectatio à natura instituta est ut prævia dispositio ad copulam ; & consequenter, cum hæc inter Sponfos de futuro illicita sit, idem censendum de illa. Accedunt dicta superioris *num 69.* ac præcipuè Decretum Alexandri VII. ibidem citatum.

Tactus im-
pudici inter
personas
ejusdem se-
xûs, quale
peccatum ?

77. CONCL. II. Tactus impudici seu veneri inter personas ejusdem sexûs, sunt graviora peccata mortalia, quàm inter personas solutas diversi sexûs. Ita Layman *cit. sect. 4. n. 13.* Et ratio est : quia ejusmodi tactus veneri ex natura sua tendunt ad peccatum mollitiei, vel etiam sodomix, quod gravius est simpliciter fornicatione.

78. Circa haec dicta notandum quoque cum Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 46. n. 17. cum alijs, quos citat, contra quosdam Neotericos generaliter docentes, quod, quando tactus libidinosi juxta dicta sunt peccatum mortale, necessario in Confessione fatenda sit circumstantia personae tum agentis, tum patientis, v. g. an fuerit conjugata, consanguinea, Voto obstricta, &c. Nam hujusmodi tactus sunt ejusdem malitiae moralis, cujus est actus consummatus copulae, ad quam suaapte naturam referuntur. Hoc ipsum ex professo tradit Azorius part. 3. lib. 3. cap. 25. quaest. 5. allegans communem.

In tactibus libidinosi explicanda circumstantia personarum compleam.

79. CONCL. III. Aspectus, turpiloquium, turpes cantilena, ac hujusmodi, si causa delectationis venerea inter personas solutas fiant, sunt peccata mortalia. Ita Layman n. 13. cum communi: nam ipsamet delectatio venerea talibus prohibita est; ergo & illud omne, quod fit causa illius venerea delectationis. Hinc Salvator Matth. 5. inquit: Omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam moechatus est eam in corde suo.

Aspectus, verba, & cantus turpes inter solutos, quale peccatum?

80. Dicitur, si causa delectationis venerea. Nam si fiant ex quadam levitate, curiositate, aut ob voluptatem, quae praecise ex ipsa narratione capitur, vel alium hujusmodi vanum finem, non vero ob delectationem veneream, communiter venialia censentur, per se loquendo; etsi ratione scandali, vel periculi labendi in gravius peccatum, mortalia esse possint. Sanchez cit. disp. 46. n. 34. & seqq. Lessius lib. 4. de just. & jure, cap. 3. n. 63. & alij. Quod si talia fiant inter ipsosmet conjuges, patet ex dictis n. 74. an, & quale sint peccatum.

Quid si fiant ex levitate, curiositate, &c.

81. CONCL. IV. Nihilominus datur aliquod discrimen inter tactum & visum, in eo consistens, quod tactus, amplexus & oscula, magis propinque tendant ad concubitum; adeoque delectatio sensibilis inde consurgens ordinariè sit venerea & mortalis, atque ad eam Luxuriae speciem reducatur, in qua esset, si coitus sequeretur, & propterea in Confessione exprimi debeat circumstantia personae tactae. Econtra visus, siue aspectus mulieris, quin & alloquium illius, propinque non tendit ad concubitum, potestque ex pluribus titulis licite fieri; puta ob debitam urbanitatem, aut ad se cognoscendum postea, si iterum convenierint, vel ad reprehendendam illius vanitatem, vel eam de rebus honestis commendandam. Quinimò si ejusmodi aspectus fiat ob solam curiositatem, non erit nisi veniale peccatum; & nullum, si ob bonum finem, utputa ob admirandam Dei poten-

Discrimen inter tactum & visum.

Dddd

siam.

Aspectus
curiosi, præ-
sertim fixi,
quàm peri-
cualosi?

82. Fatendum tamen, quòd tales aspectus curiosi, præser-
tim fixi & diuturni, sint valdè periculosi, & innumeri ex illis
fuerint perducti ad lapsum. Nam exinde naturaliter confurgit
commotio spirituum generationi inservientium, & in membris
rebellio, & in affectu complacentia; quin & ipsemet diabolus
se se immiscere solet, faciendo, ut species visa assidue obversetur
phantasiæ, quæ sensim affectum allicit, & naturam commoveret.
Hinc non immeritò *Ecclesiastici cap. 31.* dicitur: *Nequius oculo quid
creatum est?* Et Regius Pfaltes precatur *Psal. 118.* *Averte oculos
meos, ne videant vanitatem: in via tua vivifica me.* Et econtrà *2. Petri 2.*
scelerati quidam memorantur, *oculos habentes plenos adulterij, &
incessabilis delicti.* Unde & Daniel Seni illi, castam Susannam de-
perienti, improperavit: *Species decepit te, & concupiscentia subvertit
cor tuum.* *Dan. 13.*

Levitas ma-
teriæ in re
venerea, an
detur?
I. Sententia.

83. Quæres, an detur levitas materiæ in re venerea? Resp.
In resolutione hujus Quæstionis variare Doctores. Affirmant
nonnulli, quos citat Basilæus, *ψ. Peccatum. I. n. 7.* pro hac senten-
tia allegans Sanchez, Navarrum, Sancium, Vasquez, Sotum, &
quosdam alios. Rationem dant, quia non videtur ratio, cur in
alijs materijs communiter possit dari levitas materiæ, & non in
proposito. Deinde, quis credat (inquiunt) quòd quis non possit
ex levi & sensuali curiositate aspicere fœminam transeuntem,
vel ejus manum aut pedem premere, digitos intorquere &c. quia
ulterius velit progredi?

II. Senten-
tia.

84. Alij distinguunt inter materiam luxuriæ, & veneream:
nam luxuria (ajunt) latè patet ad omnè culpam, pertinentem ma-
ximè ad sensum tactûs: sed res venerea, quam propriè vocamus
libidinosam, restringitur ad culpas pertinentes ad generatio-
nem. Qua distinctione suppositâ asserit hæc sententia, in mate-
ria luxuriæ posse dari parvitatem materiæ: ut si fiat tactus levis
ex joco. vel curiositate; vel quando matres, aut nutrices magna
cum suavitate tangunt, vel osculantur pueros tenellos, &c. Ne-
gat verò, dari parvitatem materiæ in re venerea: nam eo ipso,
quòd venerea est, pariter est inchoatio copulæ, aut pollutionis,
quæ inter solutos semper est peccatum mortale, dummodò sit
perfectè voluntaria. Maltorius *disp. 11. num. 145.* post Tamburinum
lib. 7. cap. 8. §. 1. & quidam alij.

85. Ter-

85. Tertia, & cæteris probabilior, simulque communior sententia asserit, quamvis in materia venerea possit dari, & sæpe numero detur, peccatum veniale ratione imperfecti consensus, vel ob defectum plenæ advertentiæ & deliberationis, ut est certum, atque indubitatum; eò quòd in hac pugna quotidiana facillimè contingat aliqua negligentia in repellendis turpibus motibus, vel etiam imperfecta complacencia, sufficiens ad peccatum veniale: nihilominus ait, in re tam lubrica ex sola parvitate materiæ non dari peccatum veniale. Ita Sanchez lib. 5. in Decalogum, cap. 6. num. 12. ubi priorem sententiam suam revocat, simulque asserit, à Summis Pontificibus Clemente VIII. & Paulo V. hanc posteriorem sententiam esse approbatam. Concordat novissimum Decretum Alexandri VII. num. 69. jam citatum, in quo damnatur sequens propositio, ordine 40. *Est probabilis opinio, quæ dicit, esse tantum veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensus ulterioris, & pollutionis.*

III. Sententia, merito tenenda ex autoritate.

86. Accedit ratio: quia omnis delectatio venerea est inchoatio quædam pollutionis: atqui omnis talis inchoatio, cæteroquin sufficienter deliberata & voluntaria, est peccatum mortale; ergo. Major desumitur ex Galeno lib. 14. de usu partium, cap. 9. & 10. ubi ait, quòd delectatio venerea fit, quæ in carne confurgit ex motu humoris serosi, qualis est substantia seminis incalcescentis per commotionem spirituum generationi subservientium.

Et ratione.

87. Ad rationes contrariæ sententiæ, num. 83. adductæ, atque ad primam earum dicitur, etiam in materia Blasphemix, Perjurij, & quibusdam alijs non dari peccatum veniale ex sola parvitate materiæ: unde non mirum, quòd idem dicatur de materia, seu delectatione venerea, cæteroquin plenè deliberata & voluntaria; cum quælibet harum sit inchoata pollutio. Ad alteram dicitur, eadem non rarò excusari à mortali, eò quòd non ob delectationem veneream, sed potius ex joco, levitate, aut alio consimili vano fine fiant: aliàs foret secus dicendum.

Solvuntur rationes primæ,

88. Ad secundam sententiam, eiusque fundamenta responderetur eodem modo: nam, quidquid sit de data distinctione inter materiam luxuriæ, & rem veneream (quæ ab alijs non admittitur, simulque pro solutione hujus difficultatis minùs est necessaria) ad tactus ex se non impudicos, atque ex joco, levitate, vel curiositate factos, jam patet ex dictis. Oscula verò materna,

Et secundæ sententiæ.

vel Nutricum, inde meritò excusantur, quia non ob delectationem veneream (nam hæc plenè voluntaria, non vocaret culpâ gravi) sed ex materno, castòque amore erga proprias proles, aut ætatem tenellam, innocentemque, proficisci solent; quia igitur oscula, juxta consuetudinem patriæ ex motivo amicitie facta, communiter excusantur à peccato; non mirum, etiam oscula materna, vel Nutricum, ad ablandiendum tenellæ ætati exhibita, pariformiter excusanda fore.

DISTINCTIO V.

De Septimo Præcepto Decalogi,

QUÆSTIO I.

Quid sit Furtum, & quæ quantitas ad Furtum mortale sufficiat?

Septimum præceptum, quale?

I. **S**eptimum Præceptum Decalogi per modum negationis traditur *Exodi cap. 20.* illis verbis: *Non furtum facies: eoque non tantum prohibetur Furtum, sed etiam quæcunque injusta rei alienæ contrectatio, aut damnificatio, quæ multiplicibus modis accidere potest. Insuper virtute ejusdem Præcepti præcipitur restitutio rei alienæ: quia, sicut præceptum affirmativum includit virtualiter negativum (prout præceptum de diligendo Proximo involvit aliud, ne Proximum injustè lædamus) ita e contra præceptum negativum de non furando includit affirmativum, ut injustè ablatum restituamus; juxta quod post S. Augustinum dicitur Reg. 4. Juris in 6. *Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.* Nunc quantum attinet ad Furtum, sit*

Furtum, quid?

2. **CONCL. I.** *Furtum est occulta acceptio rei alienæ, domino rationabiliter invito. Ita in re communis Theologorum. Concordat textus L. 1. ff. de Furtis, ibi: Furtum est contrectatio rei fraudulosa lucri faciendi causâ, vel ipsius rei, vel etiam usus ejus, possessionisve.*

Tria ad Furtum concurrunt, quæ?

3. Tria siquidem ad rationem Furti concurrunt. I. Quòd sit contra Justitiam; nam Furtum aufert alienum domino rationabiliter invito. II. Quòd aliquis rem ab altero possessam auferat, sive contrectet lucri faciendi causâ; nam Furtum propriè est rerum